

стиянитѣ на изтокъ — Ние намѣрихме за добрѣ да утвърдимъ съставения отъ конгреса договоръ и да вземемъ него за основа на сключения сега окончателенъ миренъ трактатъ съ Отоманската Порта“.

На 15 юлий 1878 година се състояла императорската ратификация на Берлинския договоръ. Обнародването му било послѣдвано отъ едно официално съобщение, въ което билъ изложенъ възгледътъ на руското правителство досѣжно акта „увѣнчавши освободителната война“. Заявява се чрѣзъ него, че освободителната война била прѣдприета отъ Русия „не по нѣкои лични смѣтки, не за материални изгоди или честолюбиви политически замислювания, но по силата на чувства, заглушаващи всѣко странично побуждение по чувство християнско, по чувство на човѣколюбие, което могъщо обхваща всѣки човѣкъ при изгледа на въпиюще зло“. Досѣжно бждната политическа програма по източния въпросъ, въ която неуклоно ще се придържа рускиятъ дворъ било изявено, че счита освобождението на християнитѣ на изтокъ „за своя историческа мисия“ и че окончателната развръска на източния въпросъ — е въпросъ на врѣме. И най-послѣ завършвало изявлението съ слѣдующитѣ заключителни думи: „Берлинскій конгрессъ билъ только роздыхомъ, остановкою на этомъ трудномъ пути. Оцѣнивая его съ этой точки зрѣнія, Россія находитъ въ прошедшемъ вѣру въ будущее.“ *

Дълбока скърбъ обладала Царя-Освободителя за станалото разчленение на България въ Берлинъ. „Симпатиитѣ на българитѣ, находящи се подъ нашето управление“ — писалъ е на Тотлебена —

* С. С. Татищевъ, Императоръ Александъръ II, т. III, стр. 310.